6. SINIF

TÜRKÇE

DİNAMİK SORU BANKASI

Öğrenme Çıktısı Odaklı

- Açık Uçlu Sorular
- Destekleyici Sütunlar
- Klasik Test
- Hibrit Test
- Yeni Nesil Test
- Tekrar Testleri
- Deneme Sınavları

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ'NE UYGUN

Tamamı Video Çözümlü

AKAS 4.0 Akıllı Tahta Uyumlu

mobil analiz

turuncu

6. SINIF

TÜRKÇE DİNAMİK SORU BANKASI

6.SINIF **TÜRKÇE**
DİNAMİK SORU BANKASI

©Tudem Eğitim Hiz. San. ve Tic. AŞ
1476/1 Sokak No: 10/51 Alsancak / Konak / İZMİR
YAZARLAR: Tudem Yazı Kurulu
DİZGİ VE GRAFİK: Tudem Grafik Ekibi

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Başkent Organize San. Bölgesi 22 Cad. No:6 Malıköy, Temelli/Ankara Tel: 0 312 640 16 23

ISBN: 978-605-5637-38-5
YAYINEVİ SERTİFİKA NO: 45041
MATBAA SERTİFİKA NO: 48083
Tüm hakları saklıdır.
Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

Sağlığınız bizim için önemli!

Bu kitap, heatset (kurutmalı) web makinede basılmıştır. Mürekkebinde kurşun, cıva, kadmiyum ve krom gibi ağır toksik metaller yer almamaktadır.

www.tudem.com

turuncu

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: Sözcükte ve Sözcük Gruplarında Anlam
Sözcükte Çok Anlamlılık
Açık Uçlu Sorular....4
Klasik Test....6
Hibrit Test....8
Yeni Nesil Test....10

Sözcükler Arası Anlam İlişkileri
Açık Uçlu Sorular....12
Klasik Test....14
Hibrit Test....16
Yeni Nesil Test....18

Atasözü, Deyim, Kalıplaşmış Sözler
Açık Uçlu Sorular....20
Klasik Test....22
Hibrit Test....24
Yeni Nesil Test....26
Tekrar Testi-1....28
Tekrar Testi-2....30

2. ÜNİTE: Yazım Kuralları ve Noktalama İşaretleri
Yazım Kuralları
Açık Uçlu Sorular....32
Klasik Test....34
Hibrit Test....36
Yeni Nesil Test....38

Noktalama İşaretleri
Açık Uçlu Sorular....40
Klasik Test....42
Hibrit Test....44
Yeni Nesil Test....46
Tekrar Testi-1....48
Tekrar Testi-2....50

3. ÜNİTE: Cümlede Anlam
Öznel ve Nesnel Cümleler, Geçiş ve Bağlantı İfadeleri; Çeşitli İşlevlerdeki Söz Varlıkları, Neden-Sonuç ve Amaç-Sonuç Cümleleri
Açık Uçlu Sorular....52
Klasik Test....54
Hibrit Test....56
Yeni Nesil Test....58

Çeşitli Duygu ve Düşünceleri Bildiren Cümleler, Cümlede Örtük Anlam, Yakın Anlamlı ve Anlamca Çelişen Cümleler
Açık Uçlu Sorular....60
Klasik Test....62
Hibrit Test....64
Yeni Nesil Test....66
Tekrar Testi-1....68
Tekrar Testi-2....70
Tekrar Testi-3....72
Tekrar Testi-4....74

4. ÜNİTE: Kökler ve Ekler
Kök, Yapım Ekleri, Çekim Ekleri
Açık Uçlu Sorular....76
Klasik Test....78
Hibrit Test....80
Yeni Nesil Test....82
Tekrar Testi-1....84
Tekrar Testi-2....86

5. ÜNİTE: Şiir Bilgisi
Şiirin Biçim Özellikleri
Açık Uçlu Sorular....88
Klasik Test....90
Hibrit Test....92
Yeni Nesil Test....94

Söz Sanatları
Açık Uçlu Sorular....96

Klasik Test 98
Hibrit Test 100
Yeni Nesil Test 102
Tekrar Testi 104

6. ÜNİTE: Ses Bilgisi
Ses Olayları
Açık Uçlu Sorular 106
Klasik Test 108
Hibrit Test 110
Yeni Nesil Test 112
Tekrar Testi-1 114
Tekrar Testi-2 116

7. ÜNİTE: Özne-Yüklem Uyumu
Özne-Yüklem Uyumu
Açık Uçlu Sorular 118
Klasik Test 120
Hibrit Test 122
Yeni Nesil Test 124
Tekrar Testi 126

8. ÜNİTE: Okuduğunu Anlama ve Yorumlama
Paragraf Türleri ve Düşünceyi Geliştirme Yolları
Açık Uçlu Sorular 128
Klasik Test 130
Hibrit Test 132
Yeni Nesil Test 134

Konu ve Başlık
Açık Uçlu Sorular 136
Klasik Test 138
Hibrit Test 140
Yeni Nesil Test 142

Ana Düşünce ve Yardımcı Düşünce
Açık Uçlu Sorular 144
Klasik Test 146
Hibrit Test 148
Yeni Nesil Test 150

Paragraf Yorumu
Açık Uçlu Sorular 152
Klasik Test 154
Hibrit Test 156
Yeni Nesil Test 158

Hikâye Unsurları
Açık Uçlu Sorular 160
Klasik Test 162
Hibrit Test 164
Yeni Nesil Test 166

Paragrafta Yapı
Açık Uçlu Sorular 168
Klasik Test 170
Hibrit Test 172
Yeni Nesil Test 174

Görsel Okuma ve Yorumlama
Açık Uçlu Sorular 176
Hibrit Test 178
Yeni Nesil Test 180

Sözel Mantık ve Muhakeme
Açık Uçlu Sorular 182
Hibrit Test 184
Yeni Nesil Test 186
Tekrar Testi-1 188
Tekrar Testi-2 190

Deneme Sınavı-1 192
Deneme Sınavı-2 200

Yanıtlar 207

TANIM

- **Sözcük**, ses ya da ses birliğinin oluşturduğu anlamlı dil birimidir. Bazı sözcükler tek başına anlam taşırken bazıları taşımaz ancak cümle içinde anlam kazanır.
- Sözcükler, ortaya ilk çıktığında tek bir anlam taşırken zamanla farklı anlamlarda kullanılmaya başlanır. Bu duruma **sözcükte çok anlamlılık** denir.

BİLGİ

- Bir sözcüğün ortaya ilk çıktığında karşıladığı esas anlam (temel anlam) ve varsa bu anlamla doğrudan ilişkili olan anlamına (yan anlam) **gerçek anlam** denir.
- Sözcüğün gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak kazandığı yeni anlama **mecaz anlam** denir.
- Bilim, spor, sanat ya da herhangi bir uzmanlık alanına özgü kavramları karşılayan sözcüklere **terim anlam**lı sözcükler denir.

ARAŞTIR

Türkçe; anlam zenginliğine, anlatım gücüne ve geniş söz varlığına sahip bir dildir. Sizce dilimizin bu zenginliklerini korumanın yolları nelerdir?

ANAHTAR SORU

Mandalina bahçelerinden yayılan koku, hepimizi büyüledi.

Bu cümledeki altı çizili sözcüğün hangi anlamda kullanıldığını yazın.

Çözüm: Bu cümledeki altı çizili sözcük "nesnelerden yayılan küçücük zerrelerin burun zarı üzerindeki özel sinirlerde uyandırdığı duygu" anlamında kullanılmıştır.

1. Aşağıdaki cümlelerde geçen "yetişmek" sözcüğünün hangi anlamlarda kullanıldığını yazın.

a. Proje çalışmasının söz verdiği tarihe yetişmesi için çok çalıştı.

.....

.....

b. Son sıradaki koşucu, bitiş çizgisine az kala öndeki rakiplerine yetişti.

.....

.....

c. Bu kurak topraklarda buğday ve arpadan başka bir şey yetişmez.

.....

.....

2. "Oyun" sözcüğünün gerçek, mecaz ve terim anlamda kullanıldığı birer cümle yazın.

a.

.....

b.

.....

c.

.....

3. Aşağıda "taşımak" kelimesinin farklı anlamlara gelecek şekilde kullanıldığı cümleler verilmiştir.

Bu cümlelerin altına "taşımak" sözcüğünün hangi anlamda kullanıldığını yazın.

a. Cüzdanında her zaman annesinin fotoğrafını taşırdı.

.....

b. Suçluluk duygusu taşıyan adam sessizce etrafına baktı.

.....

c. Binanın bütün yükünü bu kolonlar taşıyor.

.....

4. **Tabloda verilen terim anlamlı sözcüklerin karşılarındaki boşluklara ait oldukları alanları yazın.**

Terimler				Terimlerin Ait Oldukları Alanlar
ek	kök	gövde	fiil	→
payda	pay	kare	üçgen	→
perde	dekor	sahne	aktör	→
bakteri	larva	cerrahi	narkoz	→
kilobayt	yazıcı	bilgisayar	genel ağ	→

HATIRLA

Sözcüklerin gerçek anlamla ilgisini tamamen kaybetmeyip "bir şeye benzerlik ya da yakıştırma" yoluyla kazandığı yeni anlamlara **yan anlam** denir. **Örneğin** "Kolum ağrıyor." cümlesinde **kol** kelimesi gerçek anlamıyla organ ismi olarak kullanılırken "Kapının kolu kırık." cümlesinde şekil benzerliği sebebiyle kapıyı açıp kapamaya yarayan parçayı anlatmak için kullanılmıştır.

DİKKAT

- Türkçenin söz varlığını oluşturan kelimelerin büyük bir bölümü cümlede kullanılmasa da anlam taşır.

Örnek: ağaç, ev, araba vb.

- Bazı kelimeler ise tek başlarına anlam taşımaz. Bu kelimeler, cümlede diğer kelimelerle birlikte kullanılarak anlam kazanır.

Örnek: ve, ama, fakat, ile, çünkü, göre, kadar vb.

PUSULA

Bu sayfadaki soruları yanıtlarken TDK Türkçe Sözlük'ten yararlanın.

TDK Türkçe Sözlük'e ulaşmak için karekodu okutun.

1. Aşağıdakilerin hangisinde "taşımak" sözcüğü gerçek anlamda kullanılmamıştır?

A) Çantasında her zaman kâğıt mendil taşır.
B) Mutfaktaki küçük masayı balkona taşıdılar.
C) Kaynaktan çıkan suyu borularla köy merkezine taşıdık.
D) Ona verilen görevin sorumluluğunu üzerinde taşıyordu.

2. Karadeniz Bölgemizin doğusunda sıra sıra yüksek dağlar vardır. Buranın çok büyük bir bölümü sık ormanlarla kaplıdır. Bölgede ayrıca yaylalar, göller, akarsular, şelaleler bulunur. Burada yılın her mevsimi yağmurludur.

Bu metindeki altı çizili sözcüklerden kaç tanesi terim anlamlıdır?

A) 3 B) 4 C) 5 D) 6

3. "Atılmak" sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde "çıkarılmak" anlamında kullanılmıştır?

A) Atıklar çöp kutusuna atıldı.
B) Tartışmalarda hep öne atılır.
C) Kırmızı kart görüp oyundan atıldı.
D) Köpeğim beni özlemiş, üzerime atıldı.

4. "Uçmak" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde mecaz anlamda kullanılmamıştır?

A) Balkon demirlerine konan serçe, ani bir fren sesi duyunca uçtu.
B) Yanındaki arkadaşının derin düşüncelere dalıp iyice uçmuş olduğunu fark etti.
C) Doğum günü partisine öğretmeninin de geleceğini duyunca mutluluktan havalara uçtu.
D) İstediği bisikletin alınmayacağını öğrenince yüzündeki gülümseme bir anda uçtu.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük gerçek anlamda kullanılmıştır?

A) Kara haberi alan herkes sessizliğe büründü.
B) Eğitimli ve bilinçli bireyler boş vaatlerle kandırılamaz.
C) Sert tavırlarını bir kenara bırakıp sakin bir insan olmaya karar verdi.
D) Yağmur biter bitmez etrafı mis gibi toprak kokusu kapladı.

6.
- Sıcak içecekleri daha çok severim.
- Sıcak davranışları hepimizi mutlu etti.
- Bu sıcakta dışarı çıkılmamalısın.
- Bizi sıcak bir gülümsemeyle karşıladı.

Yukarıdaki cümlelerde "sıcak" sözcüğü kaç farklı anlamda kullanılmıştır?

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

7. Varlıkların ve eylemlerin özelliklerini bildiren sözcükler nitel; miktarını ve sayısını bildiren sözcükler ise nicel anlamlıdır.

Buna göre aşağıdakilerin hangisinde altı çizili sözcük, nicel anlamlıdır?

A) Yüksek binanın on üçüncü katında yangın çıkmış.

B) Şarkıcının güzel sesi, herkesi büyüledi.

C) Misafirleri soğuk karşıladığı için üzüldü.

D) Giydiği beyaz ceketi, ona çok yakışmıştı.

8. Dil, insan topluluklarını millet yapan en önemli unsur olduğundan onu korumak, millet olma bilincini korumakla eş değerdir.

Bu cümlede aşağıdaki anlamlardan hangisini karşılayan bir sözcük yoktur?

A) Önemi olan, mühim, ehemmiyetli, mihver

B) İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan, sesli veya görsel işaretler sistemi

C) Birkaçı bir araya geldiğinde bir bütünü oluşturan şeylerin her biri

D) Nitelikleri bakımından bir bütün oluşturan kimselerin hepsi

9. Aşağıdakilerin hangisinde "dünya" sözcüğü terim anlamda kullanılmıştır?

A) Filme kendi dünyalarında yaşayan, mutlu insanlar konu edilmiş.

B) Çıkardığı son albümle adından tüm dünyaya söz ettirdi.

C) Dünya kadar ödevi olmasına rağmen oyun oynamaya devam ediyor.

D) Dünya atmosferi, sahip olduğu özelliklerle canlı yaşamına olanak sağlıyor.

10. "Yer" sözcüğü aşağıdakilerin hangisinde "bulunulan, yaşanılan, oturulan bölge" anlamında kullanılmıştır?

A) Tarımın ülke ekonomisindeki yeri yadsınamaz.

B) Bu bölgenin bazı yerlerinde asırlık çınar ağaçları vardı.

C) Kasabanın dışındaki otelde yer bulamadık.

D) Ben arkadaşımın yerinde olsam piyano çalmayı bırakmazdım.

11. Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili sözcük ilk cümlede gerçek, ikinci cümlede mecaz anlama gelecek biçimde kullanılmıştır?

A)
- Gazeteler bu taze haberi manşetten yayımlayarak gündemde tutmuşlardı.
- Bahçesinden topladığı taze biberlerle, domateslerle bize salata hazırlamış.

B)
- Saatinin on dakika geri olduğunu fark etmediğinden otobüsü kaçırmış.
- Toplumun böyle geri düşüncelerin etkisinden kurtulması yalnız eğitimle mümkündür.

C)
- Kuru inadı yüzünden aralarındaki dostluğa zarar veriyor.
- Anlatımı kuru olduğundan onun öykülerini okumayı tercih etmiyorum.

D)
- Kardeşim hastalandığında annem ona sıcak bir tavuk çorbası yaptı.
- Gözlerinden akan sıcak gözyaşlarını ellerimle silip onu teselli ettim.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük gerçek anlamda kullanılmıştır?

A) Bu ülkenin aslan yürekli gençlere ihtiyacı var.
B) Canım oğlum, kuzum ne de çabuk büyüdün sen?
C) Mahallenin tilki esnafı neredeyse bizi de kandıracaktı.
D) Maymunların kozmetik deneylerinde kullanılmasına karşıyım.

2. "Geniş" sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde mecaz anlamda kullanılmıştır?

A) Gençlere daha geniş iş alanları sağlanmalı.
B) Zayıfladığı için elbisesi üzerine geniş geliyor.
C) Dağın yamacında geniş tarım arazileri vardı.
D) Bu okulun spor salonu fazlasıyla geniş.

3. Aşağıdakilerin hangisinde terim anlamlı bir sözcük kullanılmamıştır?

A) Ders kitaplarında anlatılan konuların görsellerle desteklenmesi çok önemli.
B) Kâğıttaki notalara bakarak müzik dinletisinde çalacağı parçaya çalıştı.
C) Güneş sistemi dışında bulunan beş binden fazla gezegenin varlığından söz edilmektedir.
D) Bir adın önüne gelerek o adı farklı özellikler bakımından belirten kelimelere sıfat denir.

4.
- Bahçedeki en güzel meyve ağacının sahibi olduğu için çok gururluydu.
- Güzel havalarda bisikletime binip sokak sokak gezinmekten çok zevk alırım.
- Bu konuyu önemsemen güzel ama daha dikkatli olmalısın.
- Dün sabaha karşı İzmir genelinde güzel bir yağmur yağdı.

Yukarıdaki cümlelerde "güzel" sözcüğü kaç farklı anlamda kullanılmıştır?

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

5. "Okumak" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde mecaz anlamda kullanılmıştır?

A) Yaşadığı şaşkınlığı gözlerinden okuduk.
B) Kitaptaki metni bir kez daha okudum.
C) "Bayrak" şiirini okurken gözleri doldu.
D) Üniversite okumak için Ankara'ya gidecek.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "sağlam" sözcüğü "güvenilir" anlamında kullanılmıştır?

A) Bünyesi pek sağlam olmadığından sık sık hastalanıyor.
B) Elindeki birikmiş paraları sağlam bir bankaya yatırdı.
C) Sel felaketinden sonra evlerinde sağlam eşyaları kalmamış.
D) Binayı sağlam bir zemin üzerine inşa etmişler.

7.

ARKEOLOJİK KEŞİFLERİN YARDIMCILARI

Stratigrafi | Uzaydan Algılama | Drone | Artırılmış Gerçeklik | Define Avcıları

I. Yer katmanlarının yapısı incelenerek jeolojik zaman belirlenir.

II. Arkeolojik alanlar uydularla tespit edilir.

III. Kuş bakışı fotoğraflama, araştırmaları kolaylaştırır.

IV. Restorasyon ve araştırma çalışmalarında faydalıdır.

V. Bilimsel bir yöntem olmasa da çoğu keşif, define avcılarınca yapılmıştır.

Bu metindeki numaralanmış bölümlerin hangilerinde terim anlamlı sözcük kullanılmamıştır?

A) I ve II
B) II ve V
C) III ve V
D) III, IV ve V

8.

Her sözcük, başlangıçta tek bir anlamı karşılamaktadır ancak sözcükler, zamanla ilk anlamlarının dışında farklı anlamlar da kazanır. Örneğin "Güneşten yüzünde çiller çıktı." cümlesinde "yüz" sözcüğü "Başta alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm" anlamındadır. "Yorganın yüzüne çiçek desenleri işlenmiş." cümlesinde ise "yüz", "Bir kumaşın dikiş sırasında dışa getirilen gösterişli bölümü" anlamındadır. Bu iki cümledeki kullanım çok anlamlılığa örnektir.

Buna göre aşağıdakilerin hangisinde altı çizili sözcükler çok anlamlılığa örnek olacak şekilde kullanılmamıştır?

A) Aniden esen rüzgâr, başındaki şapkayı uçurdu.
Her şeyin başı sağlıktır, derdi büyükannesi.

B) Zil çaldığında çocuklar sıralarına oturmuştu.
Konuşma sırası ona gelince heyecanlandı.

C) Muhallebi koyu bir kıvam alınca ocağı kapat.
Koyu mavi gökyüzünü izledi saatlerce.

D) Evin en güzel odası, bahçeye bakıyordu.
Kendine çiçeklerden güzel bir taç yapmış.

1.

◆
- Uzaktaki evlerin bacasından kara bir duman tütüyordu.
- Şehrin üstüne boz renkli bir duman çöktüğü için göz gözü görmüyordu.

●
- Bahçedeki çiçeklerin ve ağaçların bakımından o sorumluydu.
- Çocuklarının bakımına çok dikkat eder, onları hiç ihmal etmezdi.

▲
- Bu semte taşınınca yaşayış tarzı da değişiklik gösterdi.
- Barok tarzdaki irili ufaklı tarihî binalar, cadde boyunca sıralanmıştı.

★
- Yemeklerin tadı yavandı ama zorla da olsa birkaç lokma yedi.
- Masadaki dolmalar yavan, çorba tuzsuz olmuş ama tatlının lezzeti yerinde.

Sembollerle gösterilen cümle çiftlerinin hangilerinde altı çizili sözcükler, aynı anlama gelecek biçimde kullanılmıştır?

A) ◆ B) ● C) ▲ D) ★

2. "Sözcük Bulucu" oyununda oyuncular "A, Ç, I, İ, K, P ve T" harflerini birer kez kullanarak sözcükler oluşturacaktır. Bu sözcüklerin anlamları verilmiş ve sözcüklerdeki harf sayısı grafikte gösterilmiştir.

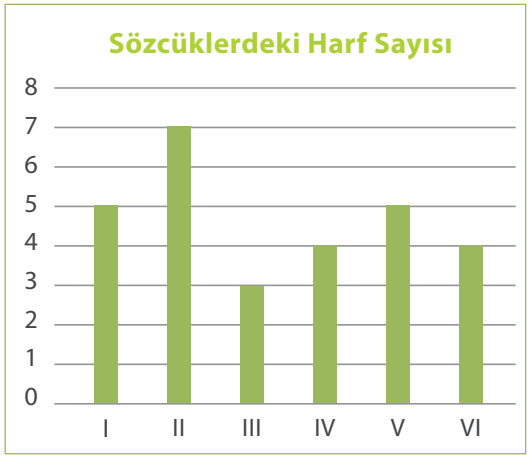

Sözcüklerin Anlamları

I. Çatılmış olan
II. Kitap satan kimse
III. Birbirini kesen iki yüzey veya aynı noktadan çıkmış iki yarım doğrunun oluşturduğu geometrik şekil
IV. Sert, yumuşak karşıtı
V. Genellikle iple örülerek yapılan ayakkabı şeklinde çorap
VI. Çabuk davranan kimse, çevik

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bu kelimelerden biri değildir?

A) Atik B) Çatık C) Kitap D) Patik

3. Bir turizm acentesinin internet sitesinde, müşteriler konakladıkları oteller ile ilgili yorum yapmakta ve deneyimlerini paylaşmaktadır.

Buna göre aşağıdaki yorumların hangisinde mecaz anlamlı bir sözcük kullanılmıştır?

A)

Otel Adı	**Değerlendirme**
Palmiye Otel	**8/10**
Yorum	Kaliteli bir otel. Tek eksiği oda ücretine kahvaltının dâhil olmaması. Oysaki ortalama otellerde bile kahvaltı ücrete dâhildir.

B)

Otel Adı	**Değerlendirme**
Akdeniz Otel	**10/10**
Yorum	Lüks olanakları ile size büyüleyici bir tatil fırsatı sunuyor. Restoranda damağınızı şaşırtacak lezzetlerle karşılaşacaksınız.

C)

Otel Adı	**Değerlendirme**
Hermias Otel	**5/10**
Yorum	Ekonomik bir tatil için ideal bir yer olabilir. Fakat beklentinizi çok yüksek tutmayın. Odaları oldukça küçük.

D)

Otel Adı	**Değerlendirme**
Poyraz Otel	**3/10**
Yorum	Yemekler fena değil ama otelin girişinden itibaren dekoru eski. Odalar çok havasız ve karanlık. Denizi ise çok yosunlu.

4.

Z	O	R	B	F	B	A	İ
G	M	Ü	U	T	A	N	Ç
D	E	Y	Y	İ	S	E	B
E	S	A	R	L	İ	M	A
Ğ	İ	K	U	Ç	T	İ	L
E	R	A	Y	İ	B	K	O
R	A	H	A	T	A	S	A

Aşağıdakilerden hangisi bulmacada yer alan sözcüklerden birinin anlamı <u>değildir</u>?

A) Sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak

B) İnsanda üzüntü, sıkıntı, tedirginlik olmama durumu, huzur

C) Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık

D) Yapılması veya anlaşılması kolay olan, karışık olmayan

TANIM

Eş anlamlı (anlamdaş) sözcükler: Yazılış ve okunuşları farklı olduğu hâlde tam olarak aynı anlamı karşılayan sözcüklerdir.
Zıt (karşıt) anlamlı sözcükler: Anlam bakımından birbiriyle çelişen, tam bir karşıtlık ifade eden sözcüklerdir.
Eş sesli (sesteş) sözcükler: Yazılış ve okunuşları aynı fakat anlamları tamamen farklı olan sözcüklerdir.

BİLGİ

- Bir sözcüğün çok anlamlılık özelliğine sahip olması ile eş seslilik birbirine karıştırılmamalıdır. Sesteş sözcüklerin aynı seslerden oluşmaları dışında anlamsal bir ilgileri yoktur.
- **Hala-hâlâ, yar-yâr, kar-kâr** gibi yazılışları düzeltme işareti ile farklılaşan sözcükler arasında eş seslilik yoktur.

ARAŞTIR

Aynı anlamı karşılamayan ancak aralarında anlamsal bir yakınlık bulunan sözcüklere **yakın anlamlı sözcükler** denir. Bu sözcüklerin birbirinin yerine kullanılması, anlamsal hataya yol açar. Günlük hayatta birbirinin yerine kullanılan yakın anlamlı sözcükler nelerdir?

ANAHTAR SORU

Tören alanına gelen öğrencilerin yüzleri heyecandan kıpkırmızı olmuştu.

Bu cümledeki altı çizili sözcüklerin eş anlamlısını bularak cümleyi yeniden yazın.

Çözüm: Cümle, altı çizili sözcüklerin eş anlamlılarıyla yeniden yazıldığında "Merasim alanına gelen talebelerin suratları heyecandan kıpkırmızı olmuştu." şeklinde olmalıdır.

1. "Yol" sözcüğünün eş sesli anlamlarıyla birer cümle yazın.

.....

.....

2. Uzak diyarların birinde iyi kalpli ve güzel bir prenses yaşarmış.
Bu cümledeki altı çizili sözcüklerin zıt anlamlılarını yazın.

.....

.....

3. Bütün uyarılarımıza rağmen gerekli tedbirleri almadı.
Bu cümledeki altı çizili sözcüklerin eş anlamlıları nedir?

.....

.....

4. "Göç" kelimesinin isim ve fiil olarak farklı türlerde kullanıldığı birer cümle yazın.

.....

.....

5. Köşedeki lokanta gündüzleri boş olmasına rağmen gece saatlerinde çok kalabalık oluyor.

Bu cümlede zıt anlamlısıyla birlikte kullanılan sözcükleri yazın.

.....

.....

6. Yorucu bir yürüyüşün ardından öğlen saatlerinde dere kenarına varmışlar.

Bu cümledeki eş sesli sözcüğü bulun ve bu sözcüğün sesteşini bir cümlede kullanın.

.....

.....

7. Tek tek tekerleme

Üstü kaymak şekerleme

Dereye düşme çok soğuk

Söyle bana çarçabuk

Verilen tekerlemedeki sözcüklerden zıt anlamlısı olanları yazın.

.....

.....

HATIRLA

Yazılışları ve okunuşları aynı olduğu hâlde eş sesli kelimeler arasında anlam bağlantısı yoktur. **Ortak kökte** ise aynı sözcük hem isim hem fiil olarak kullanılabilir ve sözcükler arasında anlam bağlantısı vardır.
Örneğin "güreş" sözcüğü isim olarak kullanılabileceği gibi "güreşmek" şeklinde fiil olarak da kullanılabilir.

DİKKAT

- Bir sözcüğün olumsuzu, onun zıt anlamı değildir. Örneğin **az** sözcüğünün zıttı **çok**, olumsuzu ise **az değil**dir.
- Dilimizdeki her sözcüğün zıt anlamlısı olacak diye bir koşul yoktur.
- Bir sözcüğün zıt anlamı, cümledeki kullanıma göre değişebilir. Örneğin "Kara günümüzde bize destek oldu." cümlesindeki "kara" sözcüğünün zıddı, "beyaz" değildir.

PUSULA

İki sözcük arasındaki anlam ilişkisini belirlerken sözcüklerin cümle içinde kazandıkları anlama dikkat edin.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "fikir" sözcüğünün eş anlamlısı kullanılmıştır?

A) Bu sorunun içinden çıkabilmek için biraz akıl yürütmeliydi.
B) Düşüncelerini toparlayabilmek için dinlenmeye karar verdi.
C) Eski bilgileriyle yenilerini karşılaştırınca nerede hata yaptığını anladı.
D) Son zamanlarda yaşadıkları yüzünden kafası oldukça karışmıştı.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde eş sesli bir sözcüğe yer verilmemiştir?

A) Pazardan aldığı yeşilliklerin kart olduğunu fark edince üzüldü.
B) Ara tatilde Adana'daki teyzemi ziyarete gideceğiz.
C) Bahar geldiği için bu hafta sonu kahvaltımızı teyzemin kır bahçesinde yapacağız.
D) Aniden bastıran yağmur sebebiyle bütün kıyafetlerim sırılsıklam oldu.

3. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangisinin zıt anlamlısı yoktur?

A) Resmi, yeni aldığım boya kalemleriyle çizdim.
B) Babam, arabayla geri giderken çok dikkatli davranır.
C) İçinde bulunduğumuz yüzyıl, pek çok teknolojik gelişmeye ev sahipliği yaptı.
D) Bayramlarda herkes en güzel kıyafetlerini giyip tanıdıklarını ziyaret etmeli.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zıt anlamlı sözcükler bir arada kullanılmıştır?

A) Ön sıralarda yer bulamadığı için arka sıralardaki koltuklardan birine oturmuş.
B) Kardeşim kendi tabağındaki meyveleri az bulup masadaki büyük tabağı aldı.
C) Eve gelir gelmez mutfağa koşup büyük bir bardak su içti.
D) Dolabımın düzenini değiştirdikten sonra rahat bir nefes aldım.

5. I. Karac'oğlan söyler sözün doğrusu
II. Başına sokunmuş çelenk eğrisi
III. İki gözü kara ceylan yavrusu
IV. Ağlayı ağlayı solduktan geri

Karacaoğlan

Numaralanmış dizelerin hangisinde altı çizili sözcüğün hem eş hem zıt anlamlısı vardır?

A) I B) II C) III D) IV

6. Bu yaz gideceğim yerleri not defterime yazdım.

Bu cümledeki altı çizili sözcüklerin arasındaki anlam ilişkisi aşağıdakilerin hangisinde vardır?

A) Kırkpınar'da yapılan güreşlerde onlarca pehlivan güreşti.
B) Ayakkabısının bağını çözüp bağın içinde çıplak ayakla yürümeye başladı.
C) Barışmak için bir araya gelmelerine rağmen aralarındaki barış bir türlü sağlanamadı.
D) Odasını boyamak için aldığı boyanın rengini herkes çok sevdi.

7. Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili sözcüğün eş seslisi yoktur?

A) Tahtadaki yazıları defterine geçirdi.

B) Resim dersinde kuru boya kullanacağız.

C) Bir anlık dikkatsizlikle vazoyu kırdı.

D) Bahçeye diktiğimiz pembe güller açmaya başlamış.

8. Babamın işi gereği bulunuyorduk bu küçük ilçede. Gösterişsiz memur evlerinin sevimli bahçeleri, hiç taşıt geçmeyen yollar biz çocuklar için bulunmaz birer oyun alanıydı.

Aşağıdaki cümlelerden hangisindeki altı çizili sözcüğün eş anlamlısı bu parçada kullanılmamıştır?

A) Bu araziye yeni konutlar yapıldı.

B) İzmir'e kendi imkânları ile gittiler.

C) Şehir merkezinden uzaktaki kazalara otobüsle ulaşım sağlanıyor.

D) Bazı ufak meseleleri hallettikten sonra kendi işini kuracakmış.

9. İnsan yapacağı işin artılarını ve eksilerini düşünerek yola çıkmalı.

Bu cümledeki "artı-eksi" sözcükleri arasındaki anlam ilişkisi aşağıdakilerin hangisinde vardır?

A) Yanlış yaptığı soruların doğrusunu öğrenmek için öğretmeninin yanına gitti.

B) Mezuniyet törenine, yakın akrabalarını ve dostlarını davet etti.

C) Bir insan ilginç bulduğu düşünceleri kolay kolay unutamaz.

D) Engelli rampasının önüne park eden araçlara ceza yazılmalı.

10. Yazar, öykülerinin tamamını sade bir dille ve içten bir anlatımla kaleme almış.

Bu cümledeki altı çizili sözcüğün eş anlamlısı aşağıdakilerin hangisinde kullanılmıştır?

A) Samimi olmak, çevrenizdeki insanlarla kuracağınız ilişkileri güçlendirir.

B) Filmin son sahnesini izleyenler duygusal anlar yaşadı.

C) Misafirlerini güler yüzle karşılayan ev sahibi, onlara bol köpüklü bir kahve ikram etti.

D) Sorularımıza oldukça doğal bir tavırla ve sıkılmadan cevap verdi.

11. Aşağıdaki yabancı sözcüklerden hangisinin Türkçe karşılığı yanlıştır?

A) Jenerasyon – Kuşak

B) Online – Çevrim içi

C) Kriter – Önem

D) Transfer – Taşımak

12. Utanmak - Çekinmek

Bu sözcükler arasındaki anlam ilişkisi aşağıdakilerin hangisinde vardır?

A) Yalan – Yanlış

B) Bolluk – Kıtlık

C) Medeniyet – Uygarlık

D) Güz - Sonbahar